

uluslararası • international

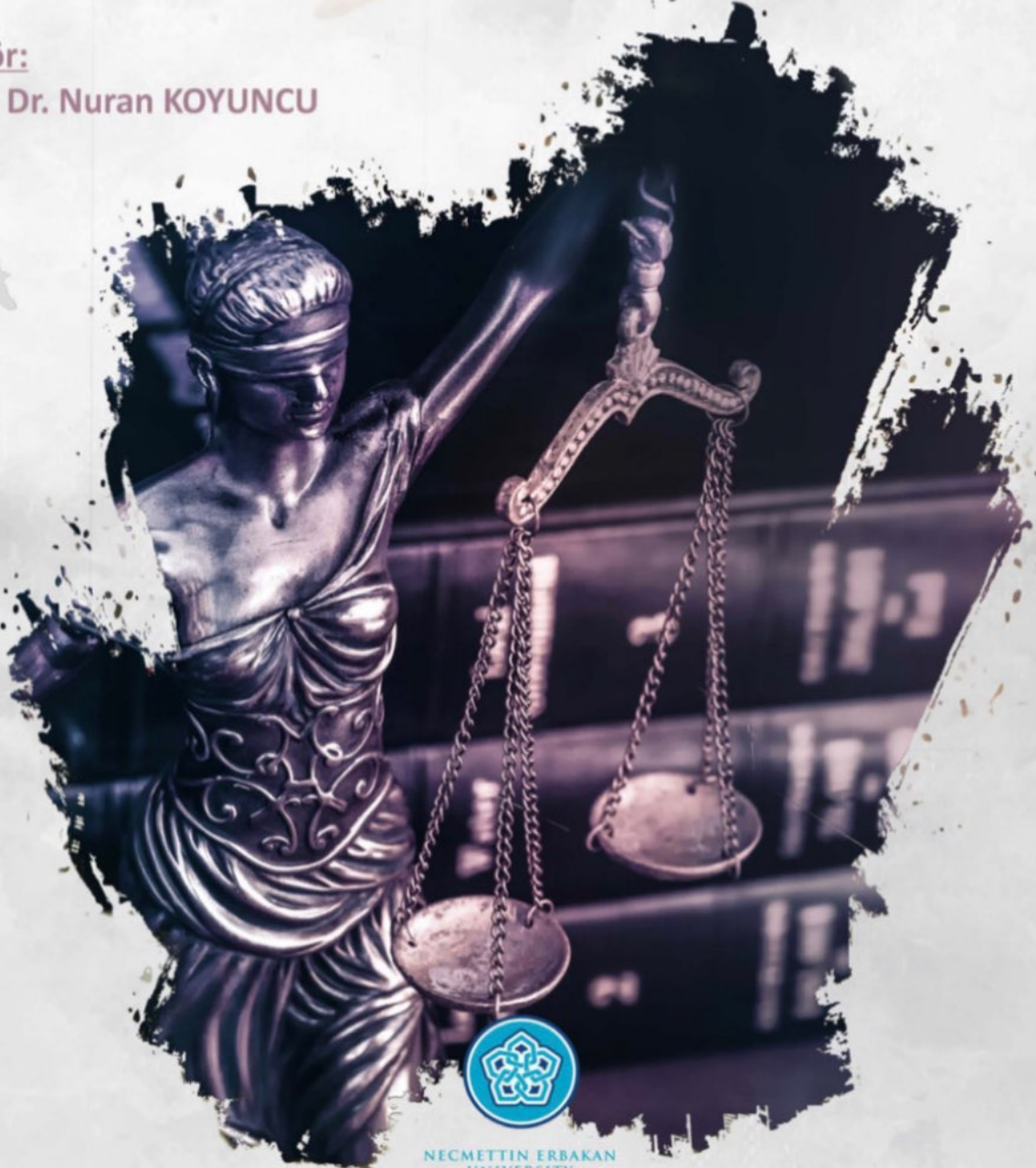
neçmettin erbakan

hukuk kongresi • law congress
10-12 Nisan/April 2021

BİLDİRİ TAM METİN KİTABI Proceeding Book

Editör:

Prof. Dr. Nuran KOYUNCU

sempozyum.erbakan.edu.tr/UNEHK

NECMETTİN ERBAKAN
UNIVERSITY
FACULTY OF LAW

**ULUSLARARASI
NECMETTİN ERBAKAN
HUKUK KONGRESİ**

10-12 NİSAN 2021

Editör: Prof. Dr. Nuran KOYUNCU

BİLDİRİ TAM METİN KİTABI

Necmettin Erbakan Üniversitesi Yayınları: 78
Uluslararası Necmettin Erbakan Hukuk Kongresi Bildiri Tam Metin Kitabı

Editör

Prof.Dr. Nuran KOYUNCU

Grafik & Tasarım

Büşra UYAR

Muhammed Sami TEKİN

Mustafa ALTINTEPE

e-ISBN

978-605-70386-6-1

Baskı

NEU Basımevi

KTB. S. No: 48888

Yayınevi

Necmettin Erbakan Üniversitesi Yayınları

Yaka Mah. Yeni Meram Cad. Kasım Halife Sok.

No: 11/1 Meram / KONYA

0332 221 0 575 - www.neuyayin.com

Mayıs, 2021

* Bu eserin tüm hakları Necmettin Erbakan Üniversitesi Yayınları'na aittir. Fotokopi yöntemiyle çoğaltılamaz, kaynak gösterilmedikçe resim, şekil vb'leri kullanılamaz.

* Kitapta yazılı olan her türlü bilginin ve yorumun sorumluluğu yazarların kendilerine aittir.

KONGRE DÜZENLENME TARİHLERİ: 10-12 NİSAN 2021

DÜZENLEME KURULU BAŞKANI

Prof. Dr. Nuran KOYUNCU

DÜZENLEME KURULU

Arş. Grv. Abdullah Enes ALAT

Arş. Grv. Abdurrahim ALTUN

Arş. Grv. Abdüssamet USLU

Arş. Grv. Alparslan AYAN

Arş. Grv. Begüm KAYA

Arş. Grv. Bekir BOGA

Arş. Grv. Enes ERSÖZ

Arş. Grv. Muhammet DURDU

Arş. Grv. Mustafa GÜÇYETMEZ

Arş. Grv. Osman ÖGÜTÇÜ

Arş. Grv. Yasin YILMAZ

BİLİM KURULU

Prof. Dr. Cemil KAYA (İstanbul Ü.)

Prof. Dr. Ferid Süfyan bin SÜHEYB (International Islamic Uni. Malezya)

Prof. Dr. Fethi GEDİKLİ (İstanbul Ü.)

Prof. Dr. Oruç Hami ŞENER (Ufuk Ü.)

Prof. Dr. Sevgi Gül AKYILMAZ (Ankara Hacı Bayram Veli Ü.)

Prof. Dr. Ümit Süleyman ÜSTÜN (Selçuk Ü.)

Prof. Dr. Haluk Hadi SÜMER (Selçuk Ü.)

Prof. Dr. Faruk BİLİR (KVKK Başkanı)

Prof. Dr. Fatih UŞAN (Ankara Yıldırım Beyazıt Ü.)

Prof. Dr. Murat SEZGİNER (TOBB ETÜ)

Prof. Dr. Murat DOĞAN (Erciyes Ü.)

Prof. Dr. Yüksel METİN (Süleyman Demirel Ü.)

Prof. Dr. Nezihe Binnur TULUKÇU (Selçuk Ü.)

Prof. Dr. Mesut AYDIN (Kırıkkale Ü.)

Prof. Dr. Mehmet ALTUNKAYA (Akdeniz Ü.)
Prof. Dr. Murat ATALI (İstanbul Ü.)
Prof. Dr. Vahit DOĞAN (İstanbul Aydın Ü.)
Prof. Dr. Hayrunnisa ÖZDEMİR (Ankara Sosyal Bilimler Ü.)
Prof. Dr. Şahin AKINCI (İstanbul Ticaret Ü.)
Prof. Dr. Berrin AKBULUT (Selçuk Ü.)
Prof. Dr. Rıza AYHAN (Başkent Ü.)
Prof. Dr. Cihan Osmanağaoğlu KARAHASANOĞLU (İstanbul Ü.)
Doç. Dr. Ahmet AKMAN (Necmettin Erbakan Ü.)
Doç. Dr. Abdülkadir YILDIZ (Necmettin Erbakan Ü.)
Doç. Dr. Ahmet KILINÇ (Yıldırım Beyazıt Ü.)
Doç. Dr. Abdurrahman SAVAŞ (İstanbul Ü.)
Doç. Dr. Alper UYUMAZ (Selçuk Ü.)
Doç. Dr. Selcen ERDAL (Selçuk Ü.)
Doç. Dr. Kürşat ERSÖZ (Akdeniz Ü.)
Doç. Dr. Ersin ERDOĞAN (Ankara Yıldırım Beyazıt Ü.)
Doç. Dr. İbrahim ERMENEK (Hacı Bayram Veli Ü.)
Doç. Dr. Musa AYGÜL (Ankara Yıldırım Beyazıt Ü.)
Assoc. Prof. Besa ARIFI (South East European University, Kuzey Makedonya)
Assoc. Prof. Idriz HAXHIAJ (Albanian University, Arnavutluk)
Dr. Öğr. Üyesi Cemil GÜNER (Selçuk Ü.)
Dr. Öğr. Üyesi Ebru Tüzemen ATİK (Selçuk Ü.)
Dr. Öğr. Üyesi Aytekin ÇELİK (Karatay Ü.)
Dr. Öğr. Üyesi Baki Oğuz Mülayim (Necmettin Erbakan Ü.)
Dr. Öğr. Üyesi Banu Bilge SARIHAN (Necmettin Erbakan Ü.)
Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin Çağrı ÇORLU (Necmettin Erbakan Ü.)
Dr. Öğr. Üyesi Mahmut KIZIR (Necmettin Erbakan Ü.)
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Onursal CİN (Necmettin Erbakan Ü.)
Dr. Öğr. Üyesi Sinan OKUR (Necmettin Erbakan Ü.)
Dr. Öğr. Üyesi Süheyla ZORLU (Necmettin Erbakan Ü.)
Dr. Öğr. Üyesi Tuğba BAYRAKTAR (Selçuk Ü.)
Dr. Sc. Mensur MORINA (University for Business and Technology, Kosova)
Dr. Sc. Sevdai MORINA (University for Business and Technology, Kosova)
Dr. Kyriaki NOUSSIA (University of Exeter, İngiltere)

İÇİNDEKİLER

İDARE HUKUKU

ANAYASA MAHKEMESİ'NİN KİŞİSEL KUSUR KAVRAMINA BAKIŞI	6
THE CONSTITUTIONAL COURT'S VIEW ON THE CONCEPT OF PERSONAL FAULT	7
SEYİTHAN KAYA	

VERGİ HUKUKU

DEĞERLİ KONUT VERGİSİNE İLİŞKİN GÜNCEL HUKUKİ SORUNLARIN VERGİLENDİRME İLKELERİ İŞİĞİNDE DEĞERLENDİRİLMESİ	22
REVIEW OF THE CURRENT LEGAL PROBLEMS RELATED TO VALUABLE HOUSING TAX IN THE LIGHT OF PRINCIPLES OF TAXATION	23
TUĞÇE KARAÇOBAN GÜNEŞ	

BÜTÇE HUKUKU AÇISINDAN KAMU MALİ YÖNETİM SİSTEMİNİN TEMEL AMAÇLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ	37
EVALUATION OF THE MAIN OBJECTIVES OF THE PUBLIC FINANCIAL MANAGEMENT SYSTEM IN TERMS OF BUDGET LAW	38
HAYDAR LÜTFÜ EJDER	

CEZA VE CEZA MUHALEMESİ HUKUKU

YENİ BİR TUTUKLAMA NEDENİ OLARAK "SOSYAL MEDYADA İNFİAL UYANDIRMA"	46
"CAUSING PUBLIC INDIGNATION ON SOCIAL MEDIA" AS A DE FACTO REASON FOR ARREST	47
MEHMET SAYDAM	

HEDEFTE SAPMA İLE MAĞDURUN KİMLİĞİNDE YANILMA ARASINDAKİ FARK	59
UNTERSCHIED ZWISCHEN FEHLGEHEN DER TAT UND IRRTUM ÜBER DIE IDENTITÄT DES OPFERS	60
DIFFERENCE BETWEEN TRANSFERRED INTENT AND ERROR IN THE VICTIM'S IDENTITY.....	61
ÖZGE CEREN YAVUZ	

SUÇUN CANAVARCA HİSLE İŞLENMESİ	72
COMMITTING CRIME WITH A MONSTROUS FEELING	73
SONER DEMİRTAŞ	

MÜDAFİ İLE GÖRÜŞME YASAĞININ SAVUNMA HAKKINA ETKİSİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME	84
AN EVALUATION ON THE IMPACT OF THE PROHIBITION OF MEETING WITH THE DEFENDER ON THE RIGHT TO DEFENSE	85
RECEP KAHRAMAN	

CEZA MUHALEMESİ HUKUKUNDA BASİT YARGILAMA USULÜ VE BASİT YARGILAMA USULÜNÜN UYGULANMASIYLA BİRLİKTE GÜNDEME GELEN SORUNLAR.....	94
PROBLEMS ARISEN WITH THE SIMPLE PROCEDURE OF TRIAL AND ITS IMPLEMENTATION IN THE CRIMINAL PROCEDURE LAW.....	95
ESRA ALAN AKCAN	

TÜRK HUKUK TARİHİ

POST-KLASİK DEVRİN HUKUK KAYNAKLARINDAN LEX CITATIONIS.....	105
LEX CITATIONIS AS A LEGAL SOURCE OF POST-CLASSICAL PERIOD	106
HALİL İBRAHİM YÜKSEL	

MANSURİZADE SAİD'İN TATBİKAT-I MECELLE'SİNDEKİ KAVAIİD MERKEZLİ ŞERH USULÜ	116
MANSURİZADE SAİD'S MAXİMS-CENTERED COMMENTARY METHOD İN HİS "TATBİKAT-I MECELLE"	117
YASİN YILMAZ, SAMED ATASOY	

ANAYASA HUKUKU

YENİ TÜRK SİSTEMİNDE CUMHURBAŞKANLIĞI KARARNAMELERİNİN DENETİMİ ÜZERİNE BAZI DEĞERLENDİRMELER . 125
SOME CONSIDERATIONS ON THE REVIEW OF PRESIDENTIAL DECREES IN THE NEW TURKISH SYSTEM 126
ABDÜLSAMET GÜLLER

SALGIN HASTALIK DÖNEMLERİNDE İDARE TARAFINDAN KAMU SAĞLIĞI GEREKÇESİYLE GETİRİLEBİLECEK "ZORUNLU AŞI"
UYGULAMASI ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME 136
AN EVALUATION ON THE "COMPULSORY VACCINE" PRACTICE THAT CAN BE PUT INTO OPERATION BY THE
ADMINISTRATION FOR PUBLIC HEALTH DURING PANDEMIC..... 137
ASUMAN ÇAPAR

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ KARARLARI BAĞLAMINDA IRKÇI NEFRET SÖYLEMİ 156
RACIST HATE SPEECH IN THE CONTEXT OF THE DECISIONS OF THE EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS 157
GÜLNUR ZEYNEP SÖYLEV

PANDEMİ DÖNEMİNDE SAĞLIK HAKKI 177
THE RIGHT TO HEALTH DURING THE PANDEMIC..... 178
TUĞBA AYDIN

ULUSLARARASI HUKUK

TÜRKİYE — FARMASOTİK MALLARIN ÜRETİMİ, İTHALATI VE PAZARLAMASINA YÖNELİK BAZI TEDBİRLER: TÜRKİYE’NİN
YENİ İLAÇ GERİ ÖDEME SİSTEMİNİN ULUSLARARASI SÜBVANSİYON KURALLARI NEZDİNDE HUKUKİLİĞİNE İLİŞKİN BİR
DEĞERLENDİRME 187
HÜSEYİN ÇAĞRI ÇORLU

CUMHURBAŞKANLIĞI 2021 İNSAN HAKLARI EYLEM PLANINDAKİ “ÇOCUKLARIN FİZİKSEL VE RUHSAL GELİŞİMLERİNİN
DESTEKLENMESİ” HEDEFİNİN ULUSLARARASI İNSAN HAKLARI AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ..... 200
EVALUATION OF THE “SUPPORTING THE PHYSICAL AND MENTAL DEVELOPMENT OF CHILDREN” IN THE PRESIDENTIAL
HUMAN RIGHTS ACTION PLAN 2021 IN TERMS OF INTERNATIONAL HUMAN RIGHTS..... 201
SÜLEYMAN DOST

ULUSLARARASI CEZA MAHKEMESİ’NİN İSRAİL’İN FİLİSTİN TOPRAKLARINDA SAVAŞ SUÇLARI İŞLEDİĞİ İDDİALARININ
SORUŞTURULMASINA DAİR ALDIĞI KARAR ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME 214
AN EVALUATION ON THE DECISION OF THE INTERNATIONAL CRIMINAL COURT ON THE INVESTIGATION OF ALLEGATIONS
THAT ISRAEL COMMITTED WAR CRIMES IN THE PALESTINIAN TERRITORIES 215
MUSTAFA MUTLU

MEDENİ HUKUK

MİRASÇILIK SIFATI SONA ERENLERİN TEREKE BORÇLARINDAN SORUMLULUĞU 223
LIABILITY OF INHERITORS WHOSE TITLE OF HEIR HAVE TERMINATED..... 224
AHMET NAR

TÜRK MEDENİ KANUNU’NUN 187. MADDESİ UYARINCA KADININ EVLİLİK YOLUYLA SOYADI EDİNMESİ 239
ACQUISITION OF THE WOMAN'S SURNAME BY MARRIAGE ACCORDING TO ARTICLE 187 OF THE TURKISH CIVIL CODE
..... 240
AYŞEGÜL TEKÇE

TÜRK MEDENİ KANUNUNUN 838. MADDESİ UYARINCA KURULAN İRTİFAKLARDA HAK SAHİBİ 256
THE RIGHT OWNER OF EASEMENTS ESTABLISHED AS PER ARTICLE 838 OF THE TURKISH CIVIL CODE 257
BARIŞ DEMİRSATAN

TASARRUF FİNANSMAN SÖZLEŞMESİNE İLİŞKİN DÜZENLEMELERİN TÜKETİCİNİN KORUNMASI BAKIMINDAN
DEĞERLENDİRİLMESİ 270
EVALUATION OF THE REGULATIONS RELATED TO DISPOSITIVE FINANCING AGREEMENT IN TERMS OF CONSUMER
PROTECTION 271
CANER TAŞATAN

OTURMA HAKKININ (TMK M. 823-825) BENZER KURUMLARDAN FARKLILIKLARI.....	278
DIFFERENCES OF THE RIGHT OF RESIDENCE (TCC ART. 823-825) FROM SIMILAR INSTITUTIONS	279
REMZİ DEMİR	
KAMU İHALE MEVZUATINA TABİ İNŞAAT SÖZLEŞMELERİNDE YÜKLENİCİ VE ALT YÜKLENİCİLERİN KESİN KABULDEN SONRAKİ SORUMLULUĞU.....	289
LIABILITY OF CONTRACTORS AND SUBCONTRACTORS AFTER FINAL APPROVAL IN CONSTRUCTION CONTRACTS SUBJECT TO PUBLIC PROCUREMENT LEGISLATION	290
SABURE PAKET	
SOSYAL MEDYADA KULLANICININ KİŞİSEL VERİLERİNİN İŞLENMESİNE İLİŞKİN RIZASI	301
CONSENT OF THE USER TO THE PROCESSING OF PERSONAL DATA ON SOCIAL MEDIA.....	302
GENÇER ÖZDEMİR	
EVLİLİK BİRLİĞİ İÇİNDE EŞLERİN KURDUKLARI GİZLİ ORTAKLIK.....	328
THE SILENT PARTNERSHIP SET UP BY SPOUSES WITHIN THE MARRIAGE UNION	329
GÖKÇE CANARSLAN	
ÖN ÖDEMELİ KONUT SATIŞ SÖZLEŞMELERİNDE TÜKETİCİNİN CAYMA HAKKI VE ÖZELLİKLE SÖZLEŞMEDEN DÖNME HAKKINA İLİŞKİN DEĞERLENDİRMELER.....	343
CONSUMER'S RIGHT OF WITHDRAWAL FROM PRE-PAID HOUSING SALE CONTRACTS AND EVALUATIONS ON THE RIGHT TO RETURN FROM THE CONTRACT	344
GÜLER GÜMÜŞSOY KARAKURT	
TÜRK HUKUKU AÇISINDAN ÖZEL DEDEKTİFLİK FAALİYETLERİ	353
PRIVATE DETECTIVE ACTIVITIES IN TERMS OF TURKISH LAW.....	354
HAKKI MERT DOĞU	
BİRLİKTE (ORTAK) VELAYET.....	363
JOINT CUSTODY	364
ONUR İLHAN	363
İNŞAAT SÖZLEŞMELERİNDEKİ EKSİK İFA VE AYIPLI İFA AYRIMININ GÜNCEL YARGITAY KARARLARI İŞİĞİNDE DEĞERLENDİRİLMESİ	383
EVALUATION OF DISCRIMINATION BETWEEN INCOMPLETE PERFORMANCE AND DEFECTIVE PERFORMANCE IN CONSTRUCTION CONTRACTS IN THE LIGHT OF CURRENT SUPREME COURT DECISIONS	384
ÖZLEM ACAR ÜNAL	
TİCARET HUKUKU	
ANONİM ŞİRKET YÖNETİM KURULU ÜYELERİNİN MESLEKİ SORUMLULUK SİGORTASI (D&O INSURANCE)	395
PROFESSIONEL LIABILITY INSURANCE OF THE MEMBERS OF BOARD IN JOINT STOCK COMPANY (D&O INSURANCE) .	396
SAFİYE NUR BAĞRIAÇIK SİMİL	
ANONİM ŞİRKETTE ŞİRKETE BORÇLANMA YASAĞI VE TEMSİL İLİŞKİSİ	413
PROHIBITION OF BORROWING FROM THE COMPANY AND AGENCY IN JOINT STOCK COMPANIES.....	414
AHMET HASAN KILIÇ	
ANONİM ORTAKLIKTA YÖNETİM KURULU KARARLARININ İPTAL EDİLEBİLİRLİĞİ.....	429
CANCELLATION OF THE DECISIONS OF THE BOARD OF DIRECTORS IN A JOINT STOCK COMPANY.....	430
İCLAL NİHAL BARAÇ EVCİ	
LİMİTED ŞİRKETE YÖNETİM KAYYIMI ATANMASI ŞARTLARINA YARGITAY KARARLARI İŞİĞİNDE GENEL BİR BAKIŞ	453
A GENERAL OVERVIEW OF THE TERMS OF APPOINTMENT OF THE MANAGEMENT TRUSTEE TO THE LIMITED LIABILITY COMPANY WITHIN THE SCOPE OF SUPREME COURT DECISIONS	454
ELİF AKINCI	

ANONİM ŞİRKETLERDE YÖNETİM KURULUNUN MALİ VE İDARİ YÖNDEN İBRASININ AYRIŞTIRILMASI	471
DECOUPLING THE GRANT OF FINANCIAL AND EXECUTIVE DISCHARGE TO THE BOARD OF DIRECTORS IN STOCK CORPORATIONS	472

MURAT CAN PEHLİVANOĞLU

FAMILY CONSTITUTION ON THE WAY TO CORPORATE GOVERNANCE OF FAMILY CORPORATIONS	481
---	-----

MUSTAFA ESER CİNBAŞ

MİLLETLERARASI ÖZEL HUKUK

TAHKİMDE AVRUPA İNSAN HAKLARI SÖZLEŞMESİNİN UYGULANIRLIĞI ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME	495
AN EVALUATION OF THE APPLICABILITY OF THE EUROPEAN CONVENTION OF HUMAN RIGHTS IN ARBITRATION	496

BELKİS VURAL ÇELENK

YATIRIMCI-DEVLET UYUŞMAZLIK ÇÖZÜMÜNDE HAKEMLER İÇİN DAVRANIŞ (ETİK) KURALLARI	505
CODE OF CONDUCT FOR ARBITRATORS IN INVESTOR-STATE DISPUTE SETTLEMENT	507

A. Eda MANAV ÖZDEMİR

İŞ VE SOSYAL GÜVENLİK HUKUKU

TOPLU İŞ HUKUKUNDA ZORUNLU TAHKİM	518
COMPULSORY ARBITRATION IN TURKISH LAW	519

CANAN ERDOĞAN

TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİNİN GERİYE ETKİSİNDEN YARARLANMA VE KONUYA İLİŞKİN ANAYASA MAHKEMESİ'NİN 30.12.2020 TARİHLİ İPTAL KARARININ DEĞERLENDİRİLMESİ	535
UTILIZATION FROM THE RETROACTIVE EFFECT OF THE COLLECTIVE BARGAINING AGREEMENT AND EVALUATION OF THE RELEVANT ANNULMENT DECISION OF THE CONSTITUTIONAL COURT DATED 30.12.2020	536

ESRA BASKAN

MEDENİ USUL-İCRA VE İFLAS HUKUKU

HUKUK MUHAHEMELERİ KANUNUNUN YETKİ SÖZLEŞMESİNE İLİŞKİN 17. MADDESİNDEKİ SÖZLEŞMENİN TARAFLARINA İLİŞKİN HÜKMÜN DEĞERLENDİRİLMESİ	552
EVALUATION OF THE PROVISION RELATED THE PARTIES OF THE CONTRACT IN ARTICLE 17 OF THE CODE OF CIVIL PROCEDURE	553

FATİH AYDEMİR

TİCARİ DAVALAR BAKIMINDAN İTİRAZIN İPTALİ VE MENFİ TESPİT DAVALARININ DAVA ŞARTI ARABULUCULUK AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ	575
THE EVALUATION OF ACTIONS FOR ANNULMENT OF OBJECTION AND NEGATIVE DECLARATORY ACTIONS WITHIN THE COMMERCIAL ACTIONS IN TERMS OF MEDIATION AS CAUSE OF ACTION	576

EMEL ŞEYDA ELGÜN TOĞRUL

ÖZEL DİYALİZ MERKEZLERİ İLE İLGİLİ UYUŞMAZLIKLARDA TARAFIN VE GÖREVİN BELİRLENMESİ	589
THE DETERMINATION OF THE PARTY AND THE JURISDICTION OF THE COURTS IN DISPUTES RELATED TO THE PRIVATE DIALYSIS CENTERS	590

VILDAN PEKSÖZ

KAMU İHALE MEVZUATINA TABİ İNŞAAT SÖZLEŞMELERİNDE YÜKLENİCİ VE ALT YÜKLENİCİLERİN KESİN KABULDEN SONRAKİ SORUMLULUĞU

Sabure PAKET*

Öz

Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'na tabi inşaat sözleşmelerinde sözleşmenin konusunu oluşturan yapım işine ilişkin kabul işlemleri, geçici kabul ve kesin kabul olmak üzere iki aşamada gerçekleşir. Kesin kabul için gerekli denetimin yapılabilmesini sağlamaya yönelik bir işlem olan geçici kabul, tamamlanan inşaatın iş sahibi idare tarafından teslim alınması anlamına gelir. Kesin kabul ise, ihale konusu yapım işinin idare tarafından sözleşmeye ve sözleşme ile elde edilmek istenen amaca uygun görüldüğünü gösterir. Kamu ihale sözleşmelerinde yapım işinin kesin kabulü ile yüklenici ve alt yüklenicilerin açık ayıplardan dolayı sorumluluğu sona erer. Buna karşılık gizli ayıplar ile kasten gizlenen ayıplar bakımından ise yüklenici ve alt yükleniciler kesin kabulden sonra da sorumlu olmaya devam eder. Yüklenici ve alt yüklenicilerin kesin kabulden sonraki sorumluluğu, KİSK m. 30 uyarınca kesin kabul onay tarihinden itibaren on beş yıldır. Yüklenici veya alt yüklenicilerin ağır kusurlu olmaları durumunda ise TBK m. 478'de öngörülen yirmi yıllık zamanaşımı süresinin uygulanması gerekir.

Anahtar Kelimeler: Geçici Kabul, Kesin Kabul, Müteselsil Sorumluluk, Sorumluluktan Kurtulma.

* Araştırma Görevlisi, Yalova Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Medeni Hukuk Anabilim Dalı, sabure.paket@yalova.edu.tr, ORC ID: 0000-0003-3197-0897.

LIABILITY OF CONTRACTORS AND SUBCONTRACTORS AFTER FINAL APPROVAL IN CONSTRUCTION CONTRACTS SUBJECT TO PUBLIC PROCUREMENT LEGISLATION

Abstract

In construction contracts subject to the Public Procurement Contracts Law, the approval procedures regarding the construction work, which is the subject of the contract, take place in two stages as temporary approval and final approval. Temporary approval, which is a process to ensure that the necessary audit can be made for final approval, means the receipt of the completed construction by the administration. The final approval indicates that the construction work subject to the tender has been deemed suitable by the employer for the contract and the purpose desired to be obtained by the contract. With the final approval of the construction work in public procurement contracts, the responsibility of the contractor and subcontractors due to obvious defects ends. On the other hand, the contractors and the subcontractors continue to be responsible for hidden defects and deliberately hidden defects after final approval. The responsibility of the contractors and the subcontractors after final approval continues for fifteen years from the date of final approval in accordance with Article 30 of the Public Procurement Contracts Law. If the contractor or the subcontractors are seriously at fault, the twenty-year statute of limitations stipulated in Article 478 of the Turkish Code of Obligations must be applied.

Keywords: Temporary Approval, Final Approval, Solidary Liability, Release from Liability.

GİRİŞ

İnşaat sözleşmesi, yüklenicinin iş sahibi tarafından ödenecek bedel karşılığında taşınmaz bir yapı eseri meydana getirerek teslim etmeyi üstlendiği sözleşmedir¹. İnşaat sözleşmesi hukuki niteliği itibarıyla bir eser sözleşmesidir². Bu nedenle Türk Borçlar Kanunu'nun eser sözleşmesine ilişkin hükümleri inşaat sözleşmelerine doğrudan uygulanır³. Buna karşılık kamu kurum ve kuruluşlarının taraf olduğu inşaat sözleşmelerinde ise, öncelikle ilgili kamu ihale mevzuatı hükümlerinin dikkate alınması gerekir. Zira kamu kurum ve kuruluşlarının taraf olduğu inşaat sözleşmeleri bakımından kamu ihale mevzuatı hükümleri özel hüküm niteliğindedir.

Kamu ihale mevzuatında, inşaat sözleşmelerine ilişkin özel düzenlemeler yer almaktadır. Bu alandaki düzenlemelerin başlıcaları, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ve

¹ GAUCH, Peter, Der Werkvertrag, 5. Aufl., Zürich 2011, N. 32, 205, 209; SELİÇİ, Özer, İnşaat Sözleşmelerinde Müteahhidin Sorumluluğu, İstanbul 1978, s. 4, 5; AYAN, Serkan, İnşaat Sözleşmesinde Yüklenicinin Temerrüdü, Ankara 2008, s. 23; KOCAAĞA, Köksal, İnşaat Sözleşmesi, Ankara 2014, s. 23.

² GAUCH, N. 204, 205; ZINDEL, Gaudenz/ PULVER, Urs/ SCHOTT, Betrand, Der Werkvertrag, Basler Kommentar Obligationenrecht I, Art. 1–529 OR (Honsell-Vogt-Wiegand (Hrsg.)), 6. Aufl., Basel 2015, Art. 363, N. 12; SELİÇİ, s. 5; EREN, Fikret, "Borçlar Hukuku Açısından İnşaat Sözleşmeleri", İnşaat Sözleşmeleri, Yönetici-İşletmeci-Mühendis ve Hukukçular İçin Ortak Seminer (Ankara, 18 – 19 Mart 1996), BTHAE., Ankara 2001, s. 49; AYAN, Serkan, İnşaat Sözleşmesinde Yüklenicinin Temerrüdü, Ankara 2008, s. 24; GÖKYAYLA, Emre, Eser Sözleşmesinde Ek İş ve İş Değişikliği, İstanbul 2009, s. 44; KOCAAĞA, s. 27. Ayrıca inşaat sözleşmesi doktrinde, eser sözleşmesinin bir görünüm şekli olarak da ifade edilmektedir. Bkz. GAUCH, N. 204, 205; ZINDEL/PULVER/SCHOTT, Art. 363, N. 12; SCHUMACHER, Rainer/ KÖNIG, Roger, Die Vergütung im Werkvertrag, Grundvergütung – Mehrvergütung, BR – Beiträge aus dem Institut für Schweizerisches und Internationales Baurecht, Universität Freiburg Band/ Nr. 34, 2. Aufl., Freiburg 2017, N. 1; TRÜMPY-JAGER, Eveline, "Vorzeitige Beendigung von Bauwerkverträgen", Das Private Baurecht des Schweiz, Beiträge für die Schweiz, (Herausgeber: Martin Lendi, Urs Ch. Nef, Daniel Trümpy), Zürich 1994, s. 137. Diğer taraftan doktrinde inşaat sözleşmesi için zorunlu nitelemenin eser sözleşmesi olmadığı, eser sözleşmesi dışında farklı nitelemelerin de gündeme gelebileceği ve eser sözleşmesinin inşaat sözleşmesinin görünüm türlerinden sadece bir tanesini oluşturduğu ifade edilmektedir. Bkz. KURŞAT, Zekeriya, İnşaat Sözleşmesi, İstanbul 2017, s. 4.

³ GÖKYAYLA, s. 44; AYAN, s. 24; KOCAAĞA, s. 27.

4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'dur⁴. Uygulama alanına giren inşaat sözleşmelerinin ayrılmaz birer parçası olan Bayındırlık İşleri Genel Şartnamesi⁵ (BİGŞ) ve Yapım İşleri Genel Şartnamesi⁶ (YİGŞ) ise söz konusu kanunların ayrılmaz birer parçasıdır ve kamu kurum ve kuruluşlarının taraf olduğu inşaat sözleşmelerine ilişkin standart sözleşme koşulu niteliğindedir⁷. Bu nedenle gerek Bayındırlık İşleri Genel Şartnamesi gerek Yapım İşleri Genel Şartnamesi, Devlet İhale Kanunu veya Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu hükümlerine tabi inşaat sözleşmelerinde kanundan dolayı uygulanmaktadır.

Çalışmamızın konusunu kamu ihale mevzuatına tabi inşaat sözleşmelerinde yüklenici ve alt yüklenicilerin kesin kabulden sonraki sorumluluğu oluşturmaktadır. Çalışmamız kapsamında yüklenici ve alt yüklenicilerin kesin kabulden sonraki sorumluluğu Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununa tabi inşaat sözleşmeleri bakımından incelenmektedir.

I. GENEL OLARAK

Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'na tabi inşaat sözleşmelerinde sözleşmenin konusunu oluşturan yapım işine ilişkin kabul işlemleri, Yapım İşleri Genel Şartnamesi ile Yapım İşleri Muayene ve Kontrol Yönetmeliğinde⁸ geçici kabul ve kesin kabul adı altında düzenlenmiştir. Kesin kabul için gerekli denetimin yapılabilmesini sağlamaya yönelik bir işlem olan geçici kabul⁹, tamamlanan inşaatın iş sahibi idare tarafından teslim alınması anlamına gelir¹⁰. Gerek Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'nda gerek Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'na tabi alt mevzuatta geçici kabule yükleniciyi ayıp sebebiyle sorumluluktan kurtarıcı bir etki tanınmamıştır¹¹. Bu itibarla yapım işinin geçici kabulü, yüklenicinin ayıp sebebiyle sorumluluğunu ortadan kaldırmaz¹². Yüklenicinin sorumluluğu yapım işinin geçici kabulünden sonra da devam eder. Bu husus Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'nun 30. maddesi ile Yapım İşleri Genel Şartnamesinin 26. maddesinden de açıkça anlaşılmaktadır. Nitekim söz konusu düzenlemelerde yapım işinin kesin kabulüne kadar her türlü sorumluluğun yüklenicide olduğu hükme bağlanmıştır.

Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'na tabi inşaat sözleşmelerinde kesin kabul, Yapım İşleri Genel Şartnamesinin 45. maddesi ile Yapım İşleri Muayene ve Kontrol Yönetmeliğinin 11 ile 14. maddeleri

⁴ Bkz. RG. T. 22.01.2002, S. 24648.

⁵ Bkz. RG. T. 09.10.1984, S. 18450.

⁶ Bkz. RG. T. 26.02.2006, S. 26092.

⁷ GÖK, Yaşar, 4735 Sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanun Kapsamında Yapım Sözleşmeleri Uygulama Esasları, Ankara 2007, s. 23, 25; GÖK, Yaşar, Yapı İşleri ve Hakediş Uygulaması, 2. Baskı, Ankara 2002, s. 29; BİLİR, Dilek, Kamu İhale Mevzuatına Tabi İnşaat Sözleşmelerinin Sona Ermesi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara 2011, s. 6; KARACA, Mehmet, Kamu İhalelerinde İnşaat Sözleşmeleri ve Sözleşmenin Müteahhitten Kaynaklanan Sebeple Sona Ermesi, Ankara 2009, s. 31; Y. 15. HD. 6.4.2016, E. 2015/3148, K. 2016/2129: "...Bayındırlık İşleri Genel Şartnamesi'nin sözleşme eki olduğu kamu ihale sözleşmelerinde..." (Kazancı – İċtihat Bilgi Bankası); Y. 15. HD. 6.2.2020, E. 2019/3485, K. 2020/322: "Taraflar arasında düzenlendiği ihtilâfsız olan sözleşmenin 9. maddesinde sözleşme ekleri sayılmış olup sayılan ekler arasında Yapım İşleri Genel Şartnamesi de bulunmaktadır. Bu şartname 6100 Sayılı HMK'nın 193. maddesine göre delil sözleşmesi niteliğinde olup mahkemelerde görevi gereği kendiliğinden gözetilmesi gerekir." (Kazancı – İċtihat Bilgi Bankası).

⁸ Bkz. RG. T. 04.03.2009, S. 27159.

⁹ SELİÇİ, s. 39; ŞİMŞEK, Edip, "Devlet İhale Kanunu Açısından İnşaat Sözleşmeleri", İnşaat Sözleşmeleri, Yönetici-İşletmeci-Mühendis ve Hukukçular İçin Ortak Seminer, (Ankara, 18 – 19 Mart 1996), BTHAE., Ankara 2001, s. 209; UÇAR, Ayhan, İstisna Sözleşmesinde Müteahhidin Ayıba Karşı Tekeffül Borcu, Ankara 2003, s. 98; ŞAHİN, Turan, Eser Sözleşmesinde Yüklenicinin Eseri Teslim Borcunu İfada Temerrüdü, Ankara 2012, s. 58. KURŞAT, s. 188.

¹⁰ SELİÇİ, s. 38; ÖZ, Turgut, İş Sahibinin Eser Sözleşmesinden Dönmesi : Bayındırlık İşleri Şartnamesinin İlgili Hükümleri ile Birlikte, İstanbul 1989, s. 184, 185; UÇAR, s. 96, 97; GÖK, Yapı İşleri, s. 518; GÖK, Yapım Sözleşmeleri, Ankara 2007, s. 545; BİLİR, s. 53; ŞAHİN, s. 55; DUMAN, İlker Hasan, İnşaat Hukuku, Güncellenmiş 8. Baskı, Ankara 2016, s. 918.

¹¹ BİLİR, s. 53; KIRMIZI, Mustafa, Açıklamalı - İċtihatlı Eser Sözleşmesi ve Arsa Payı Karşılığı İnşaat Sözleşmesi, Ankara 2014, s. 285. Y. 11. HD., 09.07.2013, E. 2013/9640, K. 2013/14540: "...müteahhidin faaliyetleri ve sorumluluğu, geçici kabulden sonra da devam eder." (Lexpera – Hukuk Bilgi Sistemi).

¹² SELİÇİ, s. 38; UÇAR, s. 97; BİLİR, s. 53; KIRMIZI, s. 285.

arasında hükme bağlanmıştır. Kesin kabul, ihale konusu yapım işinin iş sahibi idare tarafından sözleşmeye ve sözleşme ile elde edilmek istenen amaca uygun görüldüğü anlamına gelir. Kesin kabul, yapım işinin idare tarafından ihale dokümanına uygun bir ifa olarak görüldüğünü gösterir¹³. Bu itibarla Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'na tabi inşaat sözleşmelerinde yapım işinin kesin kabulü, Türk Borçlar Kanunu'nun "Eserin Kabulü" kenar başlığını taşıyan 477. maddesinde hükme bağlanan kabule ilişkin hukuki sonuç doğurur.

II. KESİN KABULÜN GERÇEKLEŞMESİ İÇİN GEREKLİ KOŞULLAR

A. Genel Olarak

Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu m. 11/III uyarınca kabul işlemlerinin yapılabilmesi için kural olarak sözleşme konusu yapım işinin yüklenici tarafından tamamlanarak iş sahibi idareye teslim edilmiş olması gerekir. Yapım işinin tamamlanmış olması gereği KİSK m. 11/I c. 2'de Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'na tabi inşaat sözleşmelerinin konusunu oluşturan yapım işinin kabul işlemleri bakımından hükme bağlanmış olduğundan, gerek geçici kabul gerek kesin kabul bakımından söz konusu olan bir koşuldur. Ancak kesin kabul için öncelikle yapım işinin geçici kabulünün gerçekleşmiş olması ve geçici kabul işlemlerinin yapılması için ise kural olarak yapım işinin tamamlanarak yüklenici tarafından teslim edilmiş olması gerektiğinden, kesin kabulün yapılması için eserin tamamlanarak iş sahibi idareye teslim edilmiş olması evleviyetle gerekir. Bununla birlikte taraflarca aksinin kararlaştırılması da mümkündür. Nitekim KİSK m. 11/III uyarınca taraflarca sözleşmede kararlaştırılmış olması durumunda, sözleşmenin konusunu oluşturan yapım işinin tamamlanan ve müstakil kullanıma elverişli bölümleri için kısmi kabul yapılabilir.

B. Geçici Kabulün Yapılması

Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'na tabi inşaat sözleşmelerinde kesin kabulün söz konusu olabilmesi için öncelikle yapım işinin geçici kabul işlemlerinin tamamlanmış olması gerekir. Yüklenici tarafından tamamlanan yapım işinin iş sahibi idare tarafından teslim alınmasını ifade eden geçici kabul, kamu ihale sözleşmelerinde kesin kabulün ön koşulu niteliğindedir. Diğer bir ifadeyle kamu ihale sözleşmelerinde yapım işinin geçici kabulü, kesin kabulün ön koşulunu oluşturur ve kesin kabule hazırlık mahiyetindedir.

C. Teminat Süresinin Tamamlanmış Olması

Kesin kabul işlemlerinin gerçekleştirilebilmesi için ikinci koşul, teminat süresinin tamamlanmış olmasıdır. Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'na tabi inşaat sözleşmelerinde teminat süresi belirlenmeksizin kesin kabul işlemleri gerçekleştirilemez. İhale konusu yapım işine ilişkin kesin kabul işlemlerinin zorunlu bir teminat süresi sonunda gerçekleştirilmesi gerekir. Yapım İşleri Genel Şartnamesinin 43. maddesinde hükme bağlanan teminat süresi, geçici kabul ile kesin kabul arasında geçecek süredir. Taraflarca sözleşmede aksi kararlaştırılmış olmadıkça, yapım işlerinde teminat süresi on iki aydan az olamaz¹⁴. Yapım işlerinde teminat süresi, kamu ihale sözleşmelerinde yapım işinin kesin kabulünün yapılacağı tarihi gösterir¹⁵.

¹³ KARACA, s. 155.

¹⁴ Bununla birlikte sözleşme kapsamında yapım işiyle birlikte ifası istenen destek hizmetlerine ilişkin teminat veya garanti süreleri işlerin özelliğine göre artırılabilir veya eksiltilebilir. Bu süreler sözleşme veya eklerinde belirtilir. DUMAN, s. 920.

¹⁵ KAYA, Osman/ ÖZEK, Ali, 4734 Sayılı Kamu İhale Kanunu ve 4735 Sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu Çerçevesinde Yapılan Alımlarda Muayene ve Kabul İşlemleri, 1. Baskı, Ankara 2006, s. 30.

D. Kesin Kabulün Gerçekleşmesi

1. Genel Olarak

Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'na tabi inşaat sözleşmelerinde geçici kabul ve kesin kabul olmak üzere iki aşamalı bir kabul sistemi öngören kanun koyucu, sözleşme konusu yapım işinin kabulünü sıkı şekil koşullarına bağlamıştır. Nitekim kamu ihale sözleşmelerinin konusunu oluşturan yapım işlerinde kabul işlemleri, idare tarafından kurulan ve en az üç kişiden oluşan kabul komisyonları tarafından yazılı olarak gerçekleştirilir (KİSK m. 11; YİĞŞ m. 45). Yüklenicinin yazılı olarak yapacağı kabul başvurusu ile başlayan kesin kabul süreci, kabul komisyonu tarafından düzenlenen kesin kabul tutanağının yetkili makam tarafından onaylanması ile tamamlanmış olur.

Kabul işlemlerinin yapılabilmesi için kural olarak sözleşme konusu yapım işinin yüklenici tarafından tamamlanarak idareye teslim edilmiş olması gerekir (KİSK m.11/I c. 2). Bununla birlikte sözleşmenin konusunu oluşturan yapım işinin tamamlanan ve müstakil kullanıma elverişli bölümleri için kısmi kabul yapılabilir (KİSK m.11/III). Ancak önemle belirtilmelidir ki, kamu ihale sözleşmelerinde KİSK m. 11/III uyarınca yapılacak kısmi kabul, sadece sözleşmede kararlaştırılan bölümler için söz konusu olabilir¹⁶. Bu nedenle kısmi kabulün taraflarca sözleşmede kararlaştırılmış olması gerekir.

2. Kesin Kabul Başvurusu ve Kesin Kabul Komisyonunun Oluşturulması

Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'na tabi inşaat sözleşmelerinde kesin kabul sıkı şekil koşullarına bağlanmıştır. Bu kapsamda ilk olarak yüklenicinin kesin kabul için belirlenen tarihte yazılı olarak kesin kabul talebinde bulunması gerekir (YİĞŞ m. 45/I; YİMKY m. 11/I). Sözleşmede belirlenen teminat süresinin dolduğu tarih, kesin kabul talebinde bulunulması gereken tarih olarak kabul edilir. Kesin kabul başvurusu iş sahibi idareye yapılmalıdır. İdare dışında başkaca bir makama yapılan başvuru kesin kabul işlemlerinin başlamasına vücut vermez. Ayrıca kesin kabul başvurusu yazılı olmalıdır.

Kesin kabul başvurusu üzerine, yapı denetim görevlisi veya idarece görevlendirilen teknik eleman tarafından sözleşmeye konu yapım işi incelenir. Yapılan inceleme sonucunda işin kesin kabule uygun bulunması halinde, kesin kabul teklif belgesi hazırlanır. Kesin kabul teklif belgesinin hazırlandığı tarihten itibaren en geç on gün içinde yetkili makam tarafından kesin kabul komisyonu oluşturulur. Kesin kabule ilişkin işlemler, Yapım İşleri Genel Şartnamesi m. 45/I uyarınca kesin kabul komisyonu tarafından geçici kabule ilişkin usule uygun olarak yapılır.

Kesin kabul komisyonu, teminat süresi içerisinde yüklenici tarafından yapılması gereken sürekli bakım niteliğindeki işlerin sözleşmeye uygun bir şekilde yapılıp yapılmadığını, yapım işinin fen ve sanat kurallarına uygun olarak yapılmamasından kaynaklanabilecek herhangi bir bozukluğun bulunup bulunmadığını veya yapım işinde geçici kabulden sonra ortaya çıkan bir ayıp olup olmadığını inceler. Ayrıca komisyon gerekli gördüğü kısımların işletme ve çalışma deneylerini yapar.

3. Kesin Kabul Tutanağının Düzenlenmesi

Kesin kabul komisyonu, yaptığı inceleme sonucunda yapım işini kesin kabule hazır bulduğu takdirde kesin kabul tutanağı düzenlenir. Bu bağlamda teminat süresi içinde yüklenicinin bütün yükümlülüklerini yerine getirmiş olduğu ve kendisine yüklenebilecek kesin kabulü engelleyecek nitelikte bir ayıp veya eksiklik görülmediği takdirde kesin kabul tutanağı düzenlenir. Bu tutanak komisyon üyeleri ve yüklenici veya vekili tarafından imzalanır. Kesin kabul komisyonu tarafından

¹⁶ KAYA/ÖZEK, s. 98.

yapılan inceleme sırasında kesin kabule engel teşkil edecek nitelikte olmayan ayıp veya eksikliklerin tespit edilmesi halinde, söz konusu ayıp ve eksiklikler ile bunların giderilmesi için gerekli süre de kesin kabul tutanağında gösterilir.

Düzenlenen kesin kabul tutanağının yetkili makam tarafından incelenerek onaylanması gerekir. Kesin kabul tutanağının yetkili makam tarafından onaylanması ile kesin kabul süreci tamamlanmış olur (YİĞŞ m. 45/IX).

Yapım işinde kesin kabule engel teşkil edecek derecede ayıp veya eksiklikler bulunması durumunda ise, söz konusu ayıp veya eksiklikler kesin kabul komisyonu tarafından bir tutanak ile tespit edilir ve bunların giderilmesi için gerekli süre de belirlenerek durum idareye bildirilir. İdare söz konusu ayıp veya eksikliklerin tutanakta belirtilen süre içeri-sinde giderilmesi hususunu yükleniciye tebliğ eder. Kesin kabul komisyonu tarafından düzenlenen tutanakta belirtilen ayıp veya eksikliklerin giderilmiş olduğunun idare tarafından tespit edilmesi durumunda, kesin kabul işlemleri sonuçlandırılır¹⁷.

III. KESİN KABULÜN HUKUKİ SONUÇLARI

A. Genel Olarak

Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'na tabi inşaat sözleşmelerinde yüklenicinin kesin kabulden sonraki sorumluluğu, Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'nun "Yapım İşlerinde Yüklenicilerin ve Alt Yüklenicilerin Sorumluluğu" başlığını taşıyan 30. maddesinde düzenlenmiştir. Söz konusu hüküm uyarınca, yüklenici ve alt yükleniciler, sözleşme konusu yapım işinin fen ve sanat kurallarına uygun olarak yapılmaması, hileli malzeme kullanılması ve benzeri sebeplerle ortaya çıkan zararlardan kesin kabul onay tarihinden itibaren on beş yıl süre ile müteselsilen sorumludur.

Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu m. 30 uyarınca yüklenici ve alt yüklenicilerin kesin kabulden sonraki sorumluluğu, yapım işinin fen ve sanat kurallarına uygun olarak yapılmaması, hileli malzeme kullanılması ve benzeri sebeplerle ortaya çıkan zararlar dolayısıyla sorumluluğa ilişkindir. KİSK m. 30'da yüklenici ve alt yüklenicilerin sorumluluğu genel hükümlere tabi kılınmıştır. Bu husus KİSK m. 30/1 c. 2 hükmünde, "Bu zarar ve ziyan genel hükümlere göre yüklenici ve alt yüklenicilere ikmal ve tazmin ettirilir." denilmek suretiyle açıkça ifade edilmiştir. Söz konusu düzenlemedeki genel hükümler ifadesi ile Türk Borçlar Kanunu hükümlerine atıfta bulunulmuştur. Kaldı ki böyle bir düzenleme bulunmasa dahi Türk Borçlar Kanunu'nun uygulanması gerekirdi. Zira kamu kurum ve kuruluşlarının taraf olduğu inşaat sözleşmelerine ilişkin özel kanun niteliğindeki Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'nda hüküm bulunmaması durumunda Türk Borçlar Kanunu hükümleri uygulama alanı bulmaktadır. Bu kapsamda uygulanması gereken ilk düzenleme, Türk Borçlar Kanunu'nun m. 470 ve devamında yer alan eser sözleşmesine ilişkin hükümlerdir. Nitekim inşaat sözleşmeleri eser sözleşmesinin bir türü olarak kabul edilmekte olduğundan eser sözleşmesine ilişkin hükümlere tabidir. Bu nedenle Türk Borçlar Kanunu'nda yer alan eser sözleşmesine ilişkin hükümler kamu kurum ve kuruluşlarının taraf olduğu inşaat sözleşmeleri bakımından da uygulanır.

¹⁷ Y. 10. HD., 7.10.2019, E. 2019/3523, K. 2019/7092: "İdare, yüklenicinin yaptığı işlerde kesin kabul tarihine kadar geçen zaman içinde herhangi bir aksaklık gördüğü takdirde, bu aksaklıklar yukarıda belirtildiği şekilde düzelttirip onarmakla birlikte, işin niteliğine göre aksaklığı tespit edilen yapım işlerinin kesin kabul işlemlerini uygun bir tarihte erteleyebilir..." (Kazancı - İċtihat Bilgi Bankası).

B. Sorumluluğun Kapsamı

Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu m. 30 uyarınca yüklenici ve alt yüklenicilerin kesin kabulden sonraki sorumluluğu, yapım işinin fen ve sanat kurallarına uygun olarak yapılmaması, hileli malzeme kullanılması ve benzeri sebeplerle ortaya çıkan zararların tazminine yöneliktir. KİSK m. 30'da yüklenici ve alt yüklenicilerin sorumluluğuna temel teşkil eden durumlar, yapım işinin fen ve sanat kurallarına uygun olmaması, malzemenin ayıplı olması ve benzeri sebepler olarak ifade edilmiştir. Bu kapsamda KİSK m. 30 uyarınca yüklenici ve alt yüklenicilerin sorumluluğunun sebebini teşkil eden ilk durum, sözleşme konusu yapım işinin fen ve sanat kurallarına uygun olarak yapılmamış olmasıdır. Kanunda "*fen ve sanat kurallarına uygun olmama*" şeklinde ifade edilen bu durum, yapım işinin ayıplı olmasını ifade etmektedir¹⁸. Nitekim ayıp, yapım işinin sözleşme ile kararlaştırılan veya dürüstlük kuralı gereği taşınması gereken nitelikleri haiz olmamasıdır. Yüklenici ve alt yükleniciler, sözleşme ile öngörülen amaca göre kullanıma elverişli, teknik ve sanat kurallarına uygun bir yapı meydana getirerek teslim etmekle yükümlüdür. Aksi takdirde teslim edilen yapım işi ayıplıdır ve yüklenicinin ayıp sebebiyle sorumluluğuna gidilir. Yargıtay 15. Hukuk Dairesi de bir kararında, eserin fen ve sanat kurallarına uygun ve iş sahibinin amacını karşılar nitelikte imal edilmemiş olması durumunda teslim edilen eserin ayıplı olduğunu ifade etmektedir¹⁹.

Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu m. 30 uyarınca yüklenici ve alt yüklenicilerin sorumluluğunun sebebini teşkil eden diğer bir durum ise, hileli malzeme kullanılmasıdır. Söz konusu hükümde geçen "*hileli malzeme kullanılması*" ifadesi, kullanılan malzemenin ayıplı olması şeklinde anlaşılmalıdır. Kullanılan malzemenin sözleşme ile kararlaştırılan veya dürüstlük kuralı gereği taşınması gereken nitelikleri taşımasından dolayı yüklenici veya alt yüklenicilerin sorumluluğu, ayıp sebebiyle sorumluluk hükümlerine göre belirlenmektedir²⁰.

Yüklenici ve alt yüklenicilerin sorumluluğunu gerektiren durumlar, yapım işinin fen ve sanat kurallarına uygun olarak yapılmaması ve malzemenin ayıplı olması ile sınırlı değildir. KİSK m. 30'da sadece yüklenici ve alt yüklenicilerin ayıp sebebiyle sorumluluğu kapsamında değerlendirilebilecek bazı durumlar örnek kabilinden sayılmıştır. Kanunda sayılan durumların yanı sıra yüklenici ve alt

¹⁸ KARACA, s. 73; BİLİR, s. 57. Y. 15. HD., 20.1.2004, E. 2003/3242, K. 2004/220: "...[E]serin görünürde değil, fen ve amacına uygun olarak imali halinde gerçek anlamda ifadan söz edilebilir. Somut olayda, yapılan filtre sisteminin fen ve sanat kurallarına uygun düşmediği, eserin reddi gerekeceği, gerek tespit suretiyle alınan 2.10.2000 günlü ve gerekse mahkemede yaptırılan inceleme sonucu düzenlenen 5.6.2001 günlü bilirkişi raporlarıyla sabittir. İş sahibi olan davacı BK.nun 360. maddesi hükmüne, reddi gereken eserden kaynaklanan zarar ve ziyasını yükleniciden isteyebileceğinden, mahkemece yeniden yapım bedeli olan ve 2.10.2000 günlü raporda saptanan 750 milyon TL'nin hüküm altına alınması yerine somut olaya ve yasaya uygun düşmeyen bazı nedenlerle davanın kısmen kabulü doğru olmadığından karar bozulmalıdır." (Kazancı – İçtihat Bilgi Bankası).

¹⁹ Y. 15. HD., 01.07.2015, E. 2015/2801, K. 2015/3820: "*İş sahibi ismarladığı eserin belli nitelikler taşınmasını, amacını karşılama arzusu eder. Şayet ismarlanan eser iş sahibinin beklentisini karşılamıyorsa sözleşmenin yararlar dengesi iş sahibi aleyhine bozulur. Bu bakımdan eser fen ve sanat kurallarına uygun ve iş sahibinin amacını karşılar nitelikte imâl edilmelidir. Aksi halde eser ayıplıdır ve yüklenicinin ayıba karşı zararlı sonuçtan sorumluluğu ortaya çıkar.*" (Kazancı – İçtihat Bilgi Bankası).

²⁰ GAUCH, N. 85, 1477; ZINDEL/PULVER/SCHOTT, Art. 365, N. 27; ARAL, Fahrettin/ AYRANCI, Hasan, Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş Tıpkı 12. Baskı, Ankara 2019, s. 379. TBK m. 472/1 uyarınca "*Malzeme yüklenici tarafından sağlanmışsa yüklenici bu malzemenin ayıplı olması yüzünden iş sahibine karşı, satıcı gibi sorumludur*". Söz konusu hükümde satış sözleşmesine yapılan yollama, doktrinde çeşitli görüşlerin ileri sürülmesine yol açmıştır. Bir görüşe göre, TBK m. 472/1 hükmünde satış sözleşmesine yapılan yollama zapttan sorumluluğuna ilişkindir. Yüklenicinin kendi sağladığı malzemenin ayıplı olmasından dolayı sorumluluğu, eser sözleşmesindeki ayıptan doğan sorumluluk hükümlerine göre belirlenir. (GAUCH, N. 85, 1477; ZINDEL/PULVER/SCHOTT, Art. 365, N. 27; ARAL/AYRANCI, s. 379; EREN, Borçlar Özel, s. 626). Diğer bir görüşe göre ise TBK m. 472/1 uyarınca yüklenicinin malzemenin ayıplı olmasından dolayı sorumluluğuna satış sözleşmesinde satıcının ayıptan sorumluluğuna ilişkin hükümler uygulanır. (OSER, H./ SCHÖNENBERGER, W., Kommentar zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch, Bd. V.: Das Obligationenrecht, Teil 2, Zürich 1939, Art. 365, N. 2; BECKER, Hermann, Berner Kommentar zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch, Obligationenrecht, VI. Bd., II. Abteilung, Die einzelnen Vertragsverhältnisse, Art. 184 – 551, Bern 1934, Art. 365, N. 2; GAUTSCHI, Georg, Berner Kommentar Kommentar zum Schweizerischen Privatrecht Band VI Das Obligationenrecht : Schweizerisches Zivilgesetzbuch: Das Obligationenrecht 2. Abteilung: Die Einzelnen Vertragsverhältnisse 3. Teilband: Der Werkvertrag Artikel 363-379 OR, Bern 1967, Art. 365, N. 8d; SELİÇİ, s. 101; TANDOĞAN, Haluk, Borçlar Hukuku, Özel Borç İlişkileri, Cilt II, İstanbul 2010, s. 106).

yüklenicilerin sorumlu olmasını gerektirecek diğer bir durumun varlığı da iş sahibi idarenin uğradığı zararın tazmini bakımından talepte bulunabilmesine dayanak teşkil edebilir.

Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'nda yüklenici ve alt yüklenicilerin kesin kabulden sonraki sorumluluğu genel hükümlere tabi kılınmıştır. Bu itibarla yüklenici ve alt yüklenicilerin sorumluluğunun kapsamı bakımından Türk Borçlar Kanunu'nun eser sözleşmesinde ayıp sebebiyle sorumluluğa ilişkin hükümlerinin uygulanması gerekir. Kamu kurum ve kuruluşlarının taraf olduğu inşaat sözleşmelerinde yapım işinin kesin kabulü TBK m. 477'de hükme bağlanan eserin kabulü anlamına geldiğinden, yüklenici ve alt yüklenicilerin kesin kabulden sonraki sorumluluğu bakımından TBK m. 477 hükmünün uygulanması gerekir. TBK m. 477/I uyarınca eserin açıkça veya örtülü olarak kabulünden sonra yüklenici ayıp sebebiyle sorumluluktan kurtulur; meğerki teslim ve usulüne uygun gözden geçirme sırasında fark edilemeyen veya yüklenici tarafından iş sahibinden kasten gizlenen bir ayıp bulunsun. Söz konusu hükümde kabulün yükleniciyi sorumluluktan kurtarıcı etkisini kural olarak sadece açık ayıplar bakımından kabul edilmiş, gizli ayıplar ile yüklenici tarafından kasten gizlenen ayıplar kabulün kapsamına dahil edilmemiştir. Bu durumda Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'na tabi inşaat sözleşmelerinde de yüklenicinin yapım işinin kesin kabulüne kadar her türlü sorumluluğu devam etmekle birlikte, kesin kabulün yapılması ile yüklenici açık ayıplar bakımından sorumluluktan kurtulur²¹. Buna karşılık yapım işindeki gizli ayıplar ile kasten gizlenen ayıplar bakımından ise yüklenici sorumlu olmaya devam eder. Dolayısıyla yüklenicinin kesin kabulden sonraki sorumluluğu da yapım işindeki gizli ayıplar ile kasten gizlenen ayıplar bakımındandır²².

C. Sorumlu Olan Kişiler

Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu m. 30 uyarınca yapım işinin fen ve sanat kurallarına uygun olarak yapılmaması, kullanılan malzemenin ayıplı olması ve benzeri sebeplerle meydana gelen zararlardan yüklenici ve alt yükleniciler müteselsilen sorumludur. KİSK m. 30, yüklenici ile alt yükleniciler bakımından kanundan doğan özel bir müteselsil sorumluluk hali öngörmektedir. Bu itibarla kural olarak yüklenici ve alt yükleniciler iş sahibi idarenin uğradığı zararların tamamından sorumludur. İş sahibi idare uğradığı zararın tazminini yüklenici ve alt yüklenicilerin tamamından, bir kısmından veya birinden talep edebilir.

Yüklenicinin işin bir kısmını veya tamamını alt yükleniciye devretmesi halinde, iş sahibi esas itibarıyla alt yüklenicilik sözleşmesinin ihlalden asıl yüklenici lehine doğan hakları kendi adına ileri süremez. İş sahibi sadece koşulların gerçekleşmesi halinde haksız fiil hükümlerine dayanarak alt yükleniciye başvurabilir²³. Bununla birlikte iş sahibinin istisnai durumlarda sözleşmeye dayanarak

²¹ DUMAN, s. 917; ŞAHİN, s. 58. Y. 15. HD., 18.9.2013, E. 2012/5382, K. 2013/4947: "Geçici ve kesin kabulün yapılmış olması ancak açık ayıplar yönünden sorumluluğu sona erdirir. Eksik işler ve sonradan ortaya çıkan gizli ayıplar yönünden yüklenicinin sorumluluğu zamanaşımı süresinin sonuna kadar devam eder. Değişik sözleşme ve şartname hükümlerine göre davacı idare eksik bırakılan işlerin bedeli ile geçici ve kesin kabulden sonra ortaya çıkan gizli ayıpların giderilme bedelini davalı yükleniciden talep edebilir." (Lexpera – Hukuk Bilgi Sistemi); Y. 15. HD. 18.2.2004, E. 2003/5114, K. 2004/813: "(...) Mahallinde yapılan keşiften sonra düzenlenen bilirkişi raporunda, bloklarda, kolaylıkla tesbit edilebilecek ve açık ayıp niteliğinde kusurların yanı sıra, zaman içinde ve kullanıma bağlı olarak ortaya çıkan gizli ayıp olarak nitelenebilecek kusurların (imalat hataları) bulunduğu belirtilmiştir. (...) Yapıtın açıkça veya üstü kapalı kabulünden sonra yüklenici her türlü sorumluluktan kurtulur. Yöntemine göre gözden geçirmekle farkedilemeyecek kusurlar (gizli ayıplar) için ise yüklenicinin sorumluluğu devam edecektir (B.K.362.md). Bu açıklamalardan sonra somut olaya dönüldüğünde, inşaatların 9.6.1992 tarihinde geçici kabulünün, 20.4.1994 tarihinde kesin kabulünün yapılması nedeniyle davanın açıldığı 19.12.1997 tarihi itibarıyla yüklenici C.Ltd.Şti.nin açık ayıplardan sorumlu tutulamayacağı..." (Kazancı - İçtihat Bilgi Bankası).

²² DUMAN, s. 917; KARACA, s. 157; ŞAHİN, s. 58. Yüklenicinin gizli ayıpların yanı sıra açık ayıplar bakımından da sorumlu olduğu yönünde: GÖK, Yapım Sözleşmeleri, s. 769.

²³ GAUCH, N. 163; ZINDEL/PULVER/SCHOTT, Art. 363, N. 32; TANDOĞAN, s. 85; ARAL/AYRANCI, s. 373; EREN, İnşaat, s. 66; ZEVLİLER/GÖKYAYLA, s. 540, dn. 258; EREN, Borçlar Özel, s. 620-621; YAVUZ, Cevdet/ ACAR, Faruk/ ÖZEN, Burak, Borçlar Hukuku Dersleri (Özel Hükümler), 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu'na Göre Güncellenmiş ve Yenilenmiş 15. Baskı, İstanbul 2018, s. 544.

doğrudan doğruya alt yükleniciye başvurabileceği ifade edilmektedir²⁴. Alt yüklenicinin sözleşmeden doğan borcunu zamanında ve gereği gibi ifa edeceğini iş sahibine karşı sözleşmeyle taahhüt ettiği durumlar ile alt yüklenicilik sözleşmesinin iş sahibi lehine yapılmış tam üçüncü kişi yararına sözleşme niteliği taşıdığı durumlar bu kapsamdadır²⁵. KİSK m. 30 hükmünde de kanun koyucu istisnai bir düzenlemeye yer vererek, iş sahibinin yapım işinin ayıplı olması nedeniyle uğradığı zararların tazmini bakımından doğrudan doğruya alt yükleniciye başvurma imkânı tanımış, iş sahibi idarenin uğradığı zararların tazminini yüklenicinin yanı sıra alt yükleniciden de talep edebileceğini hükme bağlamıştır.

Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'nda yüklenici ve alt yüklenicilerin yapım işinin fen ve sanat kurallarına uygun olarak yapılmaması, hileli malzeme kullanılması ve benzeri nedenlerle meydana gelen zararlardan dolayı yapım işinin tamamı bakımından müteselsilen sorumlu oldukları hükme bağlanmış olmakla birlikte kesin kabulden sonraki sorumluluğun kapsamına ilişkin olarak yüklenici ve alt yükleniciler bakımından bir ayırım yapılması gerekir²⁶. Yüklenicilerin sorumluluğu yapım işinin tamamına ilişkin olmakla birlikte alt yüklenicilerin sorumluluğu kural olarak yapım işine ilişkin olarak üstlenmiş oldukları kısım sınırlı olmalıdır. Zira yüklenici, idare ile yapılan sözleşme uyarınca yapım işinin tamamının meydana getirilerek teslimi ile yükümlü iken alt yükleniciler yüklenici ile akdettikleri sözleşme ile yapım işinin belirli bir kısmını meydana getirme yükümlülüğü altındadır. Dolayısıyla her bir alt yüklenici kural olarak yapım işine ilişkin olarak üstlenmiş olduğu kısımdaki ayıp ve benzeri nedenlerle ortaya çıkan zararların tazmini bakımından yüklenici ve sorumlu olan diğer alt yükleniciler ile birlikte sorumludur. Bununla birlikte alt yüklenici tarafından yapılan işteki sözleşmeye aykırılık sözleşmenin konusunu oluşturan yapım işinin tamamını etkiliyorsa, bu durumda söz konusu alt yüklenici, yüklenici ve/veya diğer alt yükleniciler ile birlikte yapım işinin tamamı bakımından sorumlu olur.

D. Sorumluluğun Tabi Olduğu Zamanaşımı Süresi

Yüklenici ve alt yüklenicilerin kesin kabulden sonraki sorumluluğu, KİSK m. 30 uyarınca kesin kabul onay tarihinden itibaren on beş yıldır. İş sahibi idare kural olarak kesin kabul onay tarihinden itibaren on beş yıl içerisinde yapım işindeki ayıp ve benzeri nedenlerle ortaya çıkan zararlarının tazminini talep edebilir. Diğer taraftan iş sahibi idarenin kanunda öngörülen sürede uğradığı zararların tazmini bakımından kesin kabul onay tarihinden itibaren on beş yıl içerisinde talepte bulunması gerekir. Zira KİSK m. 30'da öngörülen on beş yıllık süre, hem sorumlu olunacak ayıpların ortaya çıkması bakımından öngörülen azami süre hem de söz konusu ayıp sebebiyle uğranılan zararların tazmini talebinde bulunulması gereken zamanaşımı süresi niteliğindedir²⁷. Bununla birlikte yüklenici veya alt yüklenicilerin ağır kusurunun bulunması durumunda, TBK m. 478'de öngörülen yirmi yıllık zamanaşımı süresinin uygulanması gerekir. Nitekim Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'nun 36. maddesinde, kanunda hüküm bulunmayan hallerde Türk Borçlar Kanunu hükümlerinin uygulanacağı hükme bağlanmıştır.

²⁴ GAUCH, N. 163; TANDOĞAN, s. 85; ARAL/AYRANCI, s. 373; EREN, İnşaat, s. 66; ZEVLİLER/GÖKYAYLA, s. 540, dn. 258; YAVUZ/ACAR/ÖZEN, s. 544.

²⁵ GAUCH, N. 164, 165, 166; ZINDEL/PULVER/SCHOTT, Art. 363, N. 32; TANDOĞAN, s. 85; ARAL/AYRANCI, s. 373; EREN, İnşaat, s. 66; ZEVLİLER/GÖKYAYLA, s. 540, dn. 258; EREN, Borçlar Özel, s. 621; YAVUZ/ACAR/ÖZEN, s. 544.

²⁶ GÖK, Yapım Sözleşmeleri, s. 771.

²⁷ TURGUTER, Necip/ TOKMAKLI, Cafer, Gereçeli ve Açıklamalı Kamu İhale Kanunu ve Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu, s. 615; GÖK, Yapım Sözleşmeleri, s. 771. Y. 15. HD., 29.11.2018, E. 2018/3544, K. 2018/4775: "Sözleşme taraflarının açacağı davada zaman aşımı süresi kesin kabulün onay tarihinden başlar." (Kazancı - İċtihat Bilgi Bankası).

SONUÇ

Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'na tabi inşaat sözleşmelerinde sözleşmenin konusunu oluşturan yapım işine ilişkin kabul işlemleri, Yapım İşleri Genel Şartnamesi ile Yapım İşleri Muayene ve Kontrol Yönetmeliği'nde geçici kabul ve kesin kabul adı altında düzenlenmiştir. Söz konusu kanuni düzenlemeler göz önünde bulundurulduğunda, Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'na tabi inşaat sözleşmelerinde yapım işinin kabulünün kesin kabul aşamasında gerçekleştiği, geçici kabulün ise kesin kabulün yapılabilmesi için gerekli hazırlıkların yapıldığı bir aşama olduğu ve sadece yapım işinin idare tarafından teslim alınması sonucunu doğurduğu görülmektedir. Gerçekten de Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'na tabi inşaat sözleşmelerinde teknik anlamda kabul, yapım işinin kesin kabulünü ifade etmektedir. Bu husus Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'nun 30. maddesi ile Yapım İşleri Genel Şartnamesinin 26. maddesinden de açıkça anlaşılmaktadır. Nitekim söz konusu düzenlemelerde yapım işinin kesin kabulüne kadar her türlü sorumluluğun yüklenicide olduğu hükme bağlanmıştır.

Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'na tabi inşaat sözleşmelerinde kesin kabul, Yapım İşleri Genel Şartnamesinin 45. maddesi ile Yapım İşleri Muayene ve Kontrol Yönetmeliğinin 11 ile 14. maddeleri arasında hükme bağlanmıştır. Kesin kabul, ihale konusu yapım işinin iş sahibi idare tarafından sözleşmeye ve sözleşme ile elde edilmek istenen amaca uygun görüldüğü anlamına gelir. Yapım işinin kesin kabulü ile yüklenicinin açık ayıplardan dolayı sorumluluğu sona erer. Gizli ayıplar ile tarafından kasten gizlenen ayıplar bakımından ise yüklenici, kesin kabulden sonra da sorumlu olmaya devam eder.

Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'na tabi inşaat sözleşmelerinde yüklenicinin kesin kabulden sonraki sorumluluğu, Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'nun "*Yapım İşlerinde Yüklenicilerin ve Alt Yüklenicilerin Sorumluluğu*" başlığını taşıyan 30. maddesinde düzenlenmiştir. Söz konusu hüküm uyarınca, yüklenici ve alt yükleniciler, sözleşme konusu yapım işinin fen ve sanat kurallarına uygun olarak yapılmaması, hileli malzeme kullanılması ve benzeri sebeplerle ortaya çıkan zararlardan kesin kabul onay tarihinden itibaren on beş yıl süre ile müteselsilen sorumludur.

Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu m. 30 uyarınca yüklenici ve alt yüklenicilerin kesin kabulden sonraki sorumluluğu, yapım işinin fen ve sanat kurallarına uygun olarak yapılmaması, hileli malzeme kullanılması ve benzeri sebeplerle ortaya çıkan zararların tazminine yöneliktir. KİSK m. 30'da yüklenici ve alt yüklenicilerin sorumluluğuna temel teşkil eden durumlar, yapım işinin fen ve sanat kurallarına uygun olmaması, malzemenin ayıplı olması ve benzeri sebepler olarak ifade edilmiştir. Bununla birlikte kanunda sayılan durumların yanı sıra yüklenici ve alt yüklenicilerin sorumlu olmasını gerektirecek diğer bir durumun varlığı da iş sahibi idarenin uğradığı zararın tazmini bakımından talepte bulunabilmesine dayanak teşkil edebilir.

Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'nda yüklenici ve alt yüklenicilerin yapının tamamı bakımından müteselsilen sorumlu oldukları hükme bağlanmış olmakla birlikte kesin kabulden sonraki sorumluluğun kapsamına ilişkin olarak yüklenici ve alt yükleniciler bakımından bir ayırım yapılması gerekmektedir. Yüklenicilerin sorumluluğu yapım işinin tamamına ilişkin olmakla birlikte alt yüklenicilerin sorumluluğu kural olarak yapım işine ilişkin olarak üstlenmiş oldukları kısımla sınırlı olmalıdır. Bununla beraber alt yüklenici tarafından yapılan işteki sözleşmeye aykırılık sözleşmenin konusunu oluşturan yapım işinin tamamını etkiliyorsa, bu durumda söz konusu alt yüklenici, yüklenici ve/veya diğer alt yükleniciler ile birlikte yapım işinin tamamı bakımından sorumlu olur.

Yüklenici ve alt yüklenicilerin kesin kabulden sonraki sorumluluğu, KİSK m. 30 uyarınca kesin kabul onay tarihinden itibaren on beş yıldır. Yüklenici veya alt yüklenicilerin ağır kusurunun bulunması durumunda ise, TBK m. 478'de öngörülen yirmi yıllık zamanaşımı süresinin uygulanması gerekir.

KAYNAKÇA

ARAL, Fahrettin/ AYRANCI, Hasan: Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş Tıpkı 12. Baskı, Ankara 2019.

AYAN, Serkan: İnşaat Sözleşmesinde Yüklenicinin Temerrüdü, Ankara 2008.

BECKER, Hermann: Berner Kommentar zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch, Obligationenrecht, VI. Bd., II. Abteilung, Die einzelnen Vertragsverhältnisse, Art. 184 – 551, Bern 1934.

BİLİR, Dilek: "Kamu İhale Mevzuatına Tabi İnşaat Sözleşmelerinin Sona Ermesi", Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara 2010.

DUMAN, İlker Hasan: İnşaat Hukuku, Güncellenmiş 8. Baskı, Ankara 2016.

ŞİMŞEK, Edip, : "Devlet İhale Kanunu Açısından İnşaat Sözleşmeleri", İnşaat Sözleşmeleri, Yönetici-İşletmeci-Mühendis ve Hukukçular İçin Ortak Seminer, (Ankara, 18 – 19 Mart 1996), BTHAE., Ankara 2001, s. 173 – 216.

EREN, Fikret: "Borçlar Hukuku Açısından İnşaat Sözleşmeleri", İnşaat Sözleşmeleri, Yönetici-İşletmeci-Mühendis ve Hukukçular İçin Ortak Seminer (Ankara, 18 – 19 Mart 1996), BTHAE., Ankara 2001, s. 49-58 (EREN, İnşaat).

-----: "İnşaat Sözleşmelerinde Müteahhidin Borçları ve Bu Borçların Yerine Getirilmemesinin Sonuçları", İnşaat Sözleşmeleri, Yönetici-İşletmeci-Mühendis ve Hukukçular İçin Ortak Seminer (Ankara, 18 – 19 Mart 1996), BTHAE., Ankara 2001, s. 59-86 (EREN, Müteahhidin Borçları).

----- : Borçlar Hukuku Özel Hükümler, 4. Baskı, Ankara 2017 (EREN, Borçlar Özel).

GAUCH, Peter: Der Werkvertrag, 5. Aufl., Zürich 2011.

GAUTSCHI, Georg: Berner Kommentar Kommentar zum Schweizerischen Privatrecht Band VI Das Obligationenrecht : Schweizerisches Zivilgesetzbuch: Das Obligationenecht 2. Abteilung: Die Einzelnen Vertragsverhältnisse 3. Teilband: Der Werkvertrag Artikel 363-379 OR, Bern 1967.

GÖK, Yaşar: Yapı İşleri ve Hakediş Uygulaması, Geliştirilmiş ve Güncelleştirilmiş 2. Baskı, Ankara 2002 (GÖK, Yapı İşleri)

-----: 4735 Sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanun Kapsamında Yapım Sözleşmeleri Uygulama Esasları, Ankara 2007 (GÖK, Yapım Sözleşmeleri).

GÖKYAYLA, Emre: Eser Sözleşmesinde Ek İş ve İş Değişikliği, İstanbul 2009.

KARACA, Mehmet: Kamu İhalelerinde İnşaat Sözleşmeleri ve Sözleşmenin Müteahhitten Kaynaklanan Sebep Sona Ermesi, Ankara 2009.

KAYA, Osman/ ÖZEK, Ali: 4734 Sayılı Kamu İhale Kanunu ve 4735 Sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu Çerçevesinde Yapılan Alımlarda Muayene ve Kabul İşlemleri, 1. Baskı, Ankara 2006.

- KIRMIZI, Mustafa: Açıklamalı - İctihatlı Eser Sözleşmesi ve Arsa Payı Karşılığı İnşaat Sözleşmesi, Ankara 2014.
- KOCAAĞA, Köksal: İnşaat Sözleşmesi, Ankara 2014.
- KURŞAT, Zekeriya: İnşaat Sözleşmesi, İstanbul 2017.
- OSER, H./ SCHÖNENBERGER, W.: Kommentar zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch, Bd. V.: Das Obligationenrecht, Teil 2, Zürich 1939.
- ÖZ, Turgut: İş Sahibinin Eser Sözleşmesinden Dönmesi : Bayındırlık İşleri Şartnamesinin İlgili Hükümleri ile Birlikte, İstanbul 1989.
- SCHUMACHER, Rainer/ KÖNIG, Roger: Die Vergütung im Werkvertrag, Grundvergütung – Mehrvergütung, BR – Beiträge aus dem Institut für Schweizerisches und Internationales Baurecht, Universität Freiburg Band/ Nr. 34, 2. Aufl., Freiburg 2017, s. 1-14.
- SELİÇİ, Özer: İnşaat Sözleşmelerinde Müteahhidin Sorumluluğu, İstanbul 1978.
- STOTZ, Felix: Die Leistungspflicht und die Mängelhaftungs des Unternehmers im Werkvertrag, Diss., Basel 1989.
- ŞAHİN, Turan: Eser Sözleşmesinde Yüklenicinin Eseri Teslim Borcunu İfada Temerrüdü, Ankara 2012.
- TANDOĞAN, Haluk: Borçlar Hukuku, Özel Borç İlişkileri, Cilt II, İstanbul 2010.
- TRÜMPY-JAGER, Eveline: "Vorzeitige Beendigung von Bauwerkverträgen", Das Private Baurecht des Schweiz, Beiträge für die Schweiz, (Herausgeber: Martin Lendi, Urs Ch. Nef, Daniel Trümpy), Zürich 1994, s. 137-152.
- TURGUTER, Necip/ TOKMAKLI, Cafer: Gerekçeli ve Açıklamalı Kamu İhale Kanunu ve Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu, Ankara 2004.
- UÇAR, Ayhan: İstisna Sözleşmesinde Müteahhidin Ayıba Karşı Tekeffül Borcu, Ankara 2003.
- YAVUZ, Cevdet/ ACAR, Faruk/ ÖZEN, Burak: Borçlar Hukuku Dersleri (Özel Hükümler), 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu'na Göre Güncellenmiş ve Yenilenmiş 15. Baskı, İstanbul 2018.
- ZEVKLİLER, Aydın/ GÖKYAYLA, Emre: Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, 20. Bası, Ankara 2020.
- ZINDEL, Gaudenz/ PULVER, Urs/ SCHOTT, Betrand: Der Werkvertrag, Basler Kommentar Obligationenrecht I, Art. 1-529 OR (Honsell-Vogt-Wiegand (Hrsg.)), 6. Aufl., Basel 2015.